

EN MEMÒRIA DEL CONJUNT RUPESTRE DE GARGANT (XODOS, CASTELLÓ)

**Josep Lluís Viciano Agramunt
(Espeleo Club Castelló)**

En 11 d'agost de 1964 decidim anar a comprovar la informació que ens havia donat un masover sobre una cavitat que ell feia important, el forat del Falcó. Abans d'arribar al forat es va passar pel gran roquer sobre el qual es troben els casalicis del mas de Gargant, (figura 1).

La verticalitat del penya-segat la tallen dos cingles amb cavitats, quasi totes poc importants, i un pany en la base, de les mateixes característiques. A mitja altura, en la cingla d'enmig, hi ha la Cova, de boca gran, uns 30 metres per 15 de visera i tanca ramadera de pedra seca. En una repassada ràpida es va localitzar una creu i unes taques, tot de pintura rogenca.

Després se va passar al forat, fàcil de localitzar, i prompte ens vam trobar davant la boca alta, triangular, encara paredada del tot de quan els maquis.

Una trepada fàcil per la tanca de pedra seca i es va obrir un pas just per a l'entrada d'una persona. Qualsevol treball humà, per modest que sembla, es mereix un respecte, cosa que no van fer visites posteriors i ara la paret s'ha tombat en gran part. La cavitat, erosionada sobre fractures, es podia visitar sense problema fins arribar a una gatera en alt, molt re-

Figura 1: Roquer i mas de Gargant, amb la Cova.
Pany de les pintures al peu.

duïda, que es va passar en visites posteriors.

Passà un temps i el 10 d'agost de 1970 la família Viciano-Cervera anem camí del mas de Montoliu des de Xodos. Portem molta càrrega i fa calor, i fem una aturada al mas del Roig, que es va aprofitar per pujar a calcar la creu. I és en la pujada quan al passar prop del pany avall vam veure algunes pintures altes, clares i ben visibles. Se van repassar les arrimances i se'n van trobar més i restes d'altres.

La troballa es va comunicar al Dr. Esteve Gálvez, aleshores l'única referència a Castelló per a la cosa arqueològica, que ens va aconsellar que no ho divulgàrem. I ho va incorporar al seu llistat de jaciments arqueològics, (figura 2).

No donar informació sobre el lloc de les pintures me va costar alguna enemistat pasatgera, però la dada igual s'escampà, per allò de dir-ho a gent de confiança, que tenen coneguts dels quals tu no te fiaries mai, i així es va escampar.

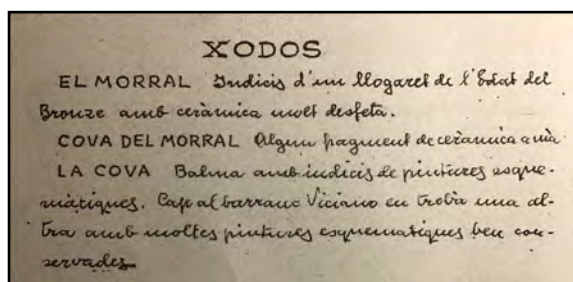

Figura 2: Escrit del Dr. Esteve.

En estius posteriors es fan un parell de visites a calcar motius. La tercera falla per ser temps de segar espigol i hi havia gent pels voltants. Sobre la marxa es canvia l'eixida i es va a localitzar l'avenc del Camí d'Amargura, amb els seus pous bessons, obert contra aquest pas natural i per això fàcil de trobar.

El conjunt de Gargant el publiquen l'any 1983 R. Viñas i companys (Viñas et al., 1983), que s'assabenten d'ell per gent del Centre Excursionista de Castelló.

Després és N. Mesado qui el cita i publica algun dels seus calcs, (Mesado, 1989). I ja molt després és E. Nabàs, (Nabàs, 2018), qui parla del conjunt, ara per donar a conèixer la seua destrucció.

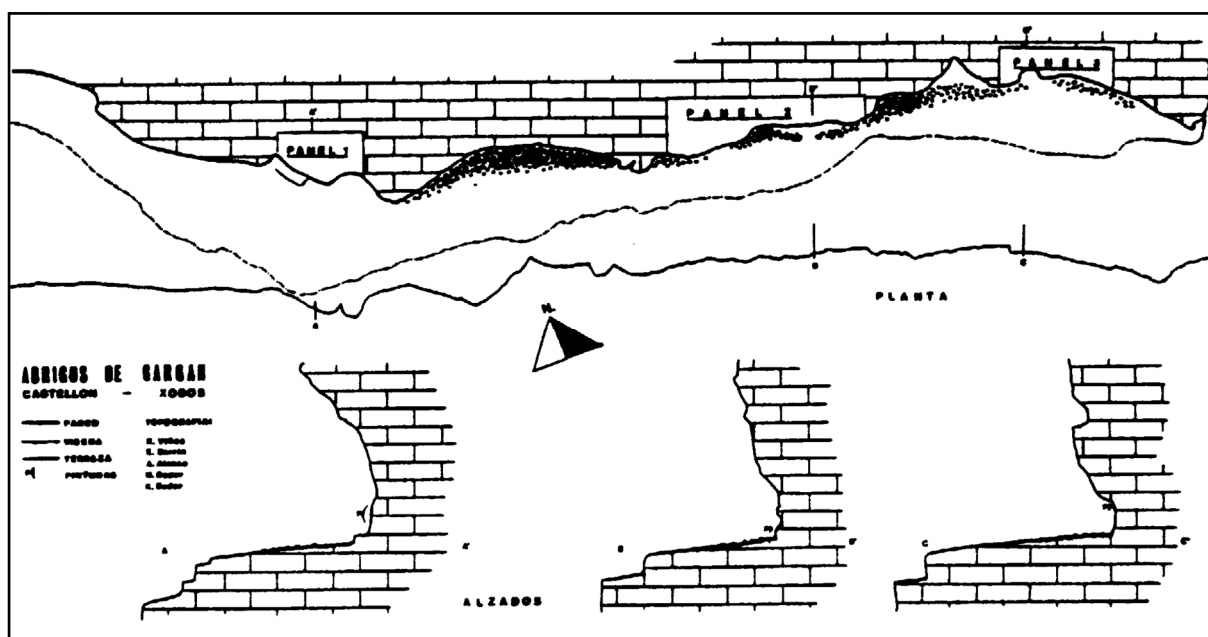
Abans, en 1987, el Dr. Esteve em diu que algú creu haver descobert les pintures de Gargant, i ell els havia dit que això ja ho havia descobert Viciano, uns anys abans. La fitxa feta sobre això diu:

Segons D. Paco un dels hipis del mas de Gargant, conegut per Pepe el Barbut, va trobar les pintures rupestres descobertes per mi i va voler traure profit econòmic d'això. Ho escampava per tot arreu i es donava molt de "pisto". També va trobar una destrat, que va comprar Eugeni D. M. per a regalar-li-la.

30 octubre 1987

Inventari

De les pintures hi ha un inventari, mecanografiat i amb data de 31 d'octubre de 1971.

	A 13 metres del començament occidental de l'abric, pedres amuntonades davant d'un badallet fumat.
1	A 3'70 metres, en alt, figura quadriculada en mal estat.
2	A -'25 metres, figura ovoide amb quadrícules, al peu. En mal estat.
3	A -'10 metres, ratlla fina. Sobre ella, gravat, un rectangular. Tot al més alt.
4	Igual, però més avall, restes de figura, esborrada.
5	A -'20 metres, figura formada per dues línies corbes convergents, partides on s'ajunten per una horitzontal i amb ratlles verticals formant quadrícules. Al més amunt. Sobre ella té unes ratlletes gravades. En prou bon estat.
6	Igual, però avallera, figura quadriculada en prou bon estat.
7	Igual, però encara més avall, despulles de figura. Ha saltat la roca.
8	També per ací, però més a la dreta, cercle amb puntet al mig. Quasi esborrat.
9	A -'20 metres, cercle amb punt al mig. Ben conservat. Avaller.
10	Igual, alta, figura vertical amb quadrícules. Sembla una F gran.
11	Igual, contra l'anterior, ratlles molt fines.
12	A -'20 metres, cercle amb punt, mig cobert de formació.
13	Contra l'anterior, a un panyet entrant de la roca, figura gran., quadriculada, molt mal conservada.
14	A -'25 metres, avallera, despulles de pintura.
15	A -'30 metres, dalt, figura quadriculada en mal estat.
16	A 1 metre, cercle amb ixents. Punt al mig. Saltada al calcar.
17	Contra l'anterior, cercle amb punt. Ben conservat.
18	Igual, però més avall, indicis de pintura a una punteta de roca.
19	A 1 metre, al sostret que forma la roca, al més alt, triangle.
20	A -'40 metres, també en un sostret, deixalles de pintura.
21	A -'40 metres, en el pany però alt, indicis de pintura. Ratlletes gravades.
22	A 1'50 metres, ixent de roca. Aquesta, saltada sense pintures. Segueix tot amb la roca saltada i a 13'20 metres hi ha un badallet o cau fumat.
23	A 1 metre, punta de roca.
24	A 2'20 metres, ratlletes molt fines, cap al mig de la paret.
25	Tros de roca saltada.
26	A 4'50 metres, ratlletes fines, cap al mig de la paret.
27	A -'90 metres, un poc més amunt, restes de pintura. Roca saltada.
28	Igual, més avall, indicis de pintura.
29	A -'40 metres, figura quadriculada.
30	Igual, contra l'anterior. Potser formara part de la mateixa figura. A baix, ratlletes fines.

31	A -'65 metres, ratlla, com d'una gota de pintura caiguda.
32	A 1'20 metres, figura quadriculada amb punts. Roca saltada.
33	Igual, però més amunt, quadrat amb ratlles, ben conservat.
34	Igual, rectangle més gran, amb ratlles. Amb l'anterior, els més ben conservats del conjunt.
35	A 9'50 metres, roca saltada i formacions.
36	Despulses de pintura i mig cercle amb punt. Molt afectat per exfoliació de la roca, humitat i formacions.
37	A -'20 metres, restes de figura amb quadriculat. Afectat com l'anterior.
38	A 2'50 metres, restes de pintura. Roca molt trencada.
39	Igual, però més avall, indicis de pintura.
40	A -'40 metres, figura mal conservada, on es veuen cercles amb punt.
	Des d'ací al final de la balma ja no es veu res.

Taula-1: Inventari de les pintures de Gargant.

L'inventari finalitza amb una nota on diu que amb les pedres caigudes amb restes de pintura, es podrien refer allí o on calguera. Ara no se'n troben, ni de les trencades. Tot va marxar ...

Comentaris

La seua descoberta arqueològica en 1970 crec que em dóna el dret de dedicar quatre línies de comiat a les pintures, aleshores sols malmeses en part, però de forma natural.

És trist que el "personatge" autor de la malifeta vullguera deixar rastre del seu pas per la vida amb la destrossa i empobriment del patrimoni arqueològic i cultural de la terra que el suportava, però aquesta mena d'individus no són de generació espontània, sinó producte d'un ambient. Què es pot esperar d'un país on el diccionari, en el millor dels casos, és una cosa que decora una prestatgeria i que mai es consulta?

Seguim amb el país. En ell trobem gent amb estudis que confon ètnia i religió, i així fa àrabs a tots els musulmans del món. Eixe país que presumeix de sol, però li dóna l'esquena quan no ho ha de fer, quan la postura intel·ligent seria traure d'ell tot el profit possible. On es dóna més importància al paperam que als coneixements i així es provoca una sortida de titullitis, màsters i més.

Figura 3: Figures 16 i 17 de l'inventari.

Nabàs, en la seua publicació diu de les pintures: "uns vàndals desaprensus les van picar". Això cal prendre-ho en sentit eufemístic, que qui ho féu es mereix algun mot més fort.

Nota final

No és rara la fòbia a l'obra en el passat d'altres homes i es destrueix tot allò que es pot. Sobren els exemples. Així que tanquem-ho amb l'esperança que algun dia la millora del nivell cultural farà el miracle, però recordem el perdut ...

Bibliografia.

Mesado, N. (1989): Nuevas pinturas rupestres en la "Cova dels Rossegadors" (la Pobla de Benifassà, Castellón). Serie Arqueología, VII. Sociedad Castellonense de Cultura. Castellón de la Plana.

Navàs Orenga, E. (2018) Xodos. Memòria gràfica i xicotetes històries. Trencatimons Editors., la Vall d'Uixó.

Viñas, R.; Sarrià, E.; Alonso, A. (1983): "La Cova de Gargant, Xodos (Castelló de la Plana)". ZEPHYRUS, XXXVI, Universidad de Salamanca

Figura 4. Figures 33 i 34 de l'inventari